

MŰTÁRGYVÉDELMI ASSZISZTENS

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

MŰTÁRGYVÉDELMI ASSZISZTENS

Feladatok és tevékenységek

Az emberiség fejlődésében újabb és újabb korszakok követik egymást. A régi korszakok használati tárgyai és műalkotásai gyakran az ásatások során, illetve épületek pincéiből, padlásairól kerülnek elő rossz állapotban. Ezek a tárgyak különleges értéket képviselnek, egy már nem létező életmód és eltűnt kultúra emlékei.

Régebben a rohanó világban volt idő arra is, hogy a tárgyak, az épületek díszítéseit megtervezzék, többnyire művészek bevonásával. Jó példa erre Budapesten a Lukács cukrászda berendezése vagy a Kodály Körönd épületeinek díszítései, amelyek nemrég a világörökség részévé váltak (az Andrássy úthoz kapcsolódóan).

Később azt tekintették értékesnek, ami új volt, a sima vonalú, a praktikus egyszerű dolgokat. Ezeknek a tárgyaknak az ára is elérhető szinteken mozgott. A múlt század második felében gyakran előfordult, hogy megszabadultak a régitől és vásárolták az újat. Nem kellett sok időnek elteltie, amikor a régi tárgyak visszajöttek a divatba és egyre nagyobb értéket jelentenek. A használati tárgyak értékét túlszárnyalják a műalkotások, a festmények, szobrok, ékszerek. A műtárgyak megőrzéséről és karbantartásáról gondoskodni kell. A műtárgyvédelem az a pályaterület, amely ezzel foglalkozik.

Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?

A műtárgyvédelmi asszisztensek jelenleg köztisztviselőként dolgoznak, szerepük elsősorban az, hogy döntéseket hozzanak, szemlézzenek és véleményezzenek.

A műtárgyak helyreállítási munkálatait és védelmét a restaurátorok és a műtárgyvédelmi asszisztensek látják el. Gyakori, hogy egy-egy speciális területre szakosodnak, például festmények vagy textíliák restaurálására.

A két foglalkozás egymásra épül, a restaurátor feladatköre tulajdonképpen magában foglalja a műtárgyvédelmi asszisztens feladatait is, de az előbbi tudása kiterjed a károsodások okának, mértékének felmérésére, leírására és bonyolultabb helyreállítási műveleteket is végez. A valóságban, aki műtárgyvédelmi asszisztensképzésre jelentkezik,

többnyire restaurátor szeretne lenni, ezért nem marad meg asszisztensi pozícióban, hanem továbbtanul és szakrestaurátorrá válik.

A fő feladatok, amelyeket mindketten elláthatnak, átfogják a műtárgyvédelem széles körét. A köz-, illetve magángyűjteményekben őrzött illetve az ásatások során vagy máshol előkerülő, különböző alapanyagú leletek (fém, fa, bőr, textília, stb.) mentése, szállítása. A keleti tárgy anyagának és állapotának vizsgálata és az elfogadott konzerválási és restaurálási eljárások kivitelezése. A szerves anyagú tárgyak fertőtlenítése, tisztítása, valamint a műtárgyak megerősítése, töredékeinek összeragasztása. Gondoskodik egy raktár vagy egy kiállítótér klímájának és fényviszonyainak szabályozásáról. A munkával felelősség is jár, hiszen többnyire nagy értékű tárgyakkal dolgozik, amelyeknek egy része pótolhatatlan. A restaurálásnak etikai szabályai is vannak, ezekre valamint a gyűjteményeket tartalmazó raktárak biztonsági előírásaira figyelni kell munka közben.

Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?

A műtárgyvédelmi asszisztens többféle anyaggal dolgozhat és lehetőség van arra, hogy egy vagy több területre szakosodjon. A leggyakrabban előforduló anyagok például a kerámia, (porcelán étkezészetek, díszek, vázák, szobrok, stb.), az üveg (poharak, vázák, ablaküvegek, tükrök stb.), a fém (ékszerek, fegyverek, csillárok, evőeszközök, szobrok, stb.), a fa (bútorok, hangszerek, intarziák, szobrok). Továbbá a papír (könyvek, dokumentumok, térképek), a textil (szőnyegek, kárpitok, függönyök, csipkék, ruhák), a bőr (bútorok, ruházati cikkek, lovaglás eszközei, könyvborítók, stb.).

A restaurálási műveletek során sok más anyaggal is dolgozik, ragasztókkal, festékekkel, tisztítószerrel, csomagolóanyagokkal. Méri a környezet klíma és fényviszonyait és kezeli azokat a készülékeket és berendezéseket, amelyek ezt szabályozzák. Előfordulhat, hogy érteni kell a raktárkészletet kezelő és nyilvántartó eszközökhöz, számítógépes szoftverekhez. Ma már ebben a szakmában is szükség van számítógép használatra, nem csak a dokumentálás miatt, de a restaurálást segítő speciális rajzoló és tervező programok megkönnyítik és gyorsítják a munkát.

Hol végzi a munkáját?

A munkafolyamat változatos és különböző helyszínekhez kapcsolódik.

A műtárgyvédelmi asszisztens kimegy azokra a helyszínekre, ahol a tárgyakat keresik vagy megtalálták.

A helyreállítási munkálatokat a restaurátor- műhelyben végzik. De szükség lehet arra is, hogy kimenjen gyártókhöz, részelemek, összetevők beszerzése érdekében. A tárolási műveletek során raktárba is eljut.

Más esetekben kiállítások helyszínein dolgozik vagy múzeumokban.

A könyvtárak, irattárak az adatgyűjtés helyszínei lehetnek az asszisztensi munkában.

Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?

A műtárgyvédelmi asszisztens feladatainak egy része a tárgyakkal való műveleteket jelenti és ezt egyedül is végezheti. De vannak nagyobb méretű munkák is, amelyen több asszisztens és restaurátor dolgozik egy időben. Ekkor fontos az együttműködési készség, a másokhoz való alkalmazkodás.

Kiállítások esetében kapcsolatban van a szervezőkkel, a múzeumokban dolgozó különböző beosztású emberekkel, egy-egy terület neves szakértőivel.

Együtt dolgozik a muzeológusokkal és más szakemberekkel, tőlük egyaránt kaphat visszajelzést a munkájáról, illetve tanácsokat, információt. A beszerzések, a raktári munka során még sok olyan helyzet lehetséges, amelyben különböző munkatársakkal vagy kerekedőkkel kapcsolatba kerül.

Követelmények

Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?

A tárgyak restaurálásához, szállításához, elhelyezéséhez sok fizikai munka kapcsolódhat. A műtárgyvédelmi asszisztens közreműködik az ásatásokon is, előfordul hosszas állás, guggolás, gyaloglás, amely megterhelő lehet. A tárgyakat emeli és tisztítja, ez utóbbi aprólékos, hosszas munka is lehet, amely a kar és a láb fokozott fáradásával jár. Előfordulhat, hogy egész nap talpon van, kényelmetlen pozíciókban hajladozik, emel. Maga a restaurálás művelete is fárasztó: hosszantartó, aprólékos, figyelmes munkát jelent,

ráhajolva a munka tárgyára. A fizikai igénybevételhez hozzájárul a szellemi terhelés is. Nagyon pontosan kell dolgozni és nagy a felelősség, előfordul, hogy egyedülálló ritkaságokkal dolgozik.

Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?

A fizikai terhelés bizonyos környezetekben, például ásatásokon, a szabadtéri munka során ki van téve az időjárás viszontagságainak, például por, hőség, stb. A fizikai terhelés miatt mozgásszervi megbetegedés is jelentkezhet. A tárgyak tisztítása, ragasztása, restaurálása során különböző vegyszereket is használnak, amelyek károsak lehetnek az egészségre, például légzőszervei megbetegedést okozhatnak. A műtárgyvédelmi munka során használatos anyagok, vegyszerek lehetnek tűz- és robbanásveszélyesek.

Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?

Fontos tudni, hogy minden foglalkozásnak szigorú egészségügyi alkalmassági feltételei vannak.

A fontosabb szempontok közül néhányat kiemelünk, tájékoztató jelleggel:

- jó látás,
- ép színlátás,
- teljes látótér és térlátás,
- ép hallás,
- karok, kezek, ujjak fokozott használata,
- fokozott figyelem,
- együttműködés.

A foglalkozás gyakorlása során felmerülő kockázati tényezők:

- veszélyes anyagok használata,
- allergizáló anyagok.

Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?

A műtárgyvédelmi asszisztensi munka többnyire csak átmeneti állapot a restaurátor képzés megszerzése felé vezető úton. Ennek ellenére a tevékenység igen sok követelményt támaszt, például fontos a jó rajzkészség, bármelyik területre specializálódik is. Aprólékos hosszas feladat egy műtárgy felújítása. Sok türelemre és kitartásra van szükség, amihez jó, ha kapcsolódik a megfelelő színvonalú figyelem, emlékezet és különösen a vizuális memória. A problémamegoldás, mint képesség jelentős egy-egy műtárgy sikeres megóvása érdekében.

A műtárgy sok esetben nem tárgy, hanem jelképe egy-egy kornak, jellemző a nagy piaci forgalom erre a területre, ezért fontos, hogy az itt dolgozó megvesztegethetetlen legyen. Hasznos az idegen nyelve ismerete, nemcsak az információszerzést segíti, de az ügyfelekkel való kapcsolattartásban is fontos lehet.

Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?

Ez a foglalkozás igen közel áll a képzőművészethez, ezért természetes, hogy azokból a tantárgyakból kell jó eredményt elérni, amely a művészetekhez, a kultúrához kapcsolódnak. Vagyis rajzból és történelemből, illetve művészettörténetből. A történelem különösen fontos, mert a különböző korszakok életmódjának, gyártási technológiáinak, stílusirányzatainak ismerete elengedhetetlen ebben a szakmában. Az emberi test ábrázolása gyakran előfordul műtárgyakon, az anatómiát jól kell ismernie. Különböző anyagokkal, vegyszerekkel, festékekkel dolgozik, ezért a kémiával is barátságban kell lennie.

Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

Aki ezen a területen készül pályát építeni, akkor fogja örömmel végezni a munkáját, ha szeret rajzolni, alkotni, ha kedveli a régi tárgyakat, érdeklik az anyagok, amelyből ezek készültek. Aprólékos, elmélyülést és kitartást igénylő, alkotó munka ez. Úgy tűnik, csupán "ismétel" a restaurátor, felújítja azt, amit előtte mások megalkottak.

Ez valóban így van, csak hogy ez a felújítás nem rutinmunka, mindegyik tárgy más és más, ezért a felújítás maga is alkotás. Segíti a munkáját, ha kedveli a fényképezést, az e területen kialakított készségek felhasználhatók a munkaközi fotók elkészítésekor vagy a médiával való kapcsolatokban, ismertető, meghívók készítésekor. Jó, ha érdeklődik az új technológiák iránt, mert ezek segítségével könnyítheti és tökéletesítheti a munkáját. A

szabályokkal sem lehet túl rossz viszonyban. A műtárgyvédelem etikai és biztonsági szabályai szigorúak, feltétlenül be kell tartani őket.

Szakképzés

A műtárgyvédelmi asszisztens **szakképesítés célja**, olyan szakemberek képzése, akik szakszerűen képesek leletmentést, szerves anyagú tárgyak fertőtlenítését, töredékek összeállítását és legelőnyösebb műtárgy-konzerválási technikákat végrehajtani.

Előképzettség

A képzésben való részvétel előfeltétele középiskolai érettségi és középfokú műtárgyvédelmi asszisztens tanfolyamot sikeresen elvégezte.

Képzési idő

A képzés 60 százalékában gyakorlati oktatás folyik.

A képzés időtartama 2 év.

A szakképzés elméleti és gyakorlati tárgyai

Muzeológiai alapismeretek, Műtárgyvédelmi ismeretek, Művészettörténet.

A szakképesítés vizsgakövetelménye

Gyakorlati vizsga: A jelöltnek önálló konzerválási feladatot kell elvégeznie az utolsó évfolyam utolsó félévének szorgalmi ideje alatt.

A jelölt által választott anyagú egy vagy több műtárgy konzerválása (tanári témavezetéssel) előzetes írásbeli javaslat, konzerválási munkaterv szerint.

A feladatnak magába kell foglalnia a műtárgy alapvető anyagvizsgálatát, állapot meghatározását és leírását, tisztítási/fertőtlenítési, konzerválási feladatokat és amennyiben a műtárgy igényli, ragasztást, fizikai stabilitását biztosító kiegészítést. Elvárás a tárgy esztétikai szempontoknak megfelelő egységes megjelenése a konzerválás végén.

A jelölt a tárgy konzerválásának folyamatáról szakmai dokumentációt készít, melyet a vizsgatárggyal együtt bead.

Szóbeli vizsga tantárgyai: Művészettörténet; Szakelmélet (Muzeológiai alapismeretek; Műtárgyvédelmi ismeretek).

A szakképesítés OKJ azonosító száma: 52 8425 01

Kapcsolódó foglalkozások

Muzeológus,

Múzeumi gyűjtemény- és raktárkezelő,

Egyéb kulturális foglalkozások.

Restaurátor,

Egyéb művészeti foglalkozások,

A szakképesítéssel betölthető munkakörök

Restaurátor asszisztens,

Laboráns,

Gyűjtemény-karbantartó,

Gyűjteménykezelő.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Ez a kiadvány az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával 2005-ben készült. Aktualizálva 2008-ban. A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.